

Novum

Határkérdések a teológiában.

III. Tehetséggondozási nap a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben

Vajon hogyan látják a teológia nagy kérdéseit azok a kutatók, akik nem a teológia szakterületén dolgoznak? 2019. március 28-án harmadik alkalommal került sor a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben a tehetséggondozási nap megszervezésére. A rendezvénysorozat ezt a címet kapta: *Hít mellé ismeretet*. Ez a mottó a 2Pt 1,5-ből származik, és arra hívja fel a figyelmet, hogy a teológia(i képzés) vokációs jellegéhez és etikai elköteleződéséhez szorosan és hagyományosan hozzátartozik a megismerés, az ismeret vagy – ahogy régebbi bibliafordításokban megjelenik – a tudomány. A tehetségnapok nem titkolt szándékkal szeretnék serkenteni a teológiai hallgatók kutatómunkájának innovatív jellegét: rávilágítanak a teológia és a határtudományok közötti kapcsolatra, az egymásra gyakorolt pozitív hatásaikra.

Tudománytörténeti szempontból a teológia úgy tekint önmagára, mint az azóta szekulárisává vált sokféle tudományterület egykori melegágyára, amely magában ötvözte nem csupán a napjainkban humán tudományok néven ismert szakterületeket, a filológiát, nyelvészetet, retorikát stb., hanem az egzakt tudományok vagy élettani tudományok különböző területeit is. A humanizmus után ezek a tudományterületek fokozatosan önállósodtak, kidolgozták a maguk sajátos módszertani rendszereit. A felvilágosodást követően a tudományok és a teológia viszonyát egyfajta hűvös távolságtartás jellemezte. Azonban rövid útkezesítés után világossá vált a teológiai képzés szakterületén, hogy egy olyan összefüggésben, ahol a hit kérdései nem csupán a *hitgyakorlat* felől izgalmasak, a Péter apostol levele által támasztott, megismerésre vonatkozó követelményeket csak úgy lehet teljesíteni, ha a teológia állandó párbeszédben marad azokkal a tudományterületekkel, amelyek bizonyos mértékig az övéihez hasonló kérdésekre

Dr. Czégényi Dóra előadása

keresnek választ.

A teológiai szövegek elemzése rendjén a mai bibliatudós erősen a kortárs nyelvi, nyelvészeti, irodalomtörténeti, retorikai módszerekre alapoz. Viszont ha saját eszmemérendőjét igyekszik elemezni, nem szabadulhat a filozófiai gondolkodás paradigmáitól. Ha az egy-

ház történetét tanulmányozza, vagy saját forrásanyagait leltározza, messzemenően alkalmaznia kell azokat a módszereket, amelyeket a kortárs szekuláris historiográfia vagy régészet is ismer. Ha a gyakorlati egyházi élet összefüggéseire keresi a választ, akkor segítségére vannak azok az eredmények és módszerek, amelyeket a pszichológia, a szociológia, a néprajz, az antropológia stb. kortárs tudományában tekintenek mérvadónak. Tehát az egyházi keretek között művelt teológia olyan tudomány, amely számtalan ponton kapcsolódik a kortárs tudományokhoz.

A harmadik tehetséggondozási nap keretében két előadás is elhangzott, amely egyrészt a teológia és vallási néprajz, másrészt a vallástudomány és régészet felől kereste a választ rokon kérdésekre. Czégényi Dóra, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem oktatója, *Kriszta és konfesszió* című előadásában kiválóan illusztrálta, hogy a szekuláris tudomány a maga kiforrott módszertani rendszerén belül számtalan olyan kapcsolódási pontot kínál, amely a teológus számára is érdekes lehet. A teológiai képzés rendjén az egyetemi hallgatók általában a mérvadó, normatív vallási rendszerekkel találkoznak. Mindazonáltal az egyház története, de a kortárs egyházi gyakorlat is arra világít rá, hogy a normatív rendszeren túl szembesülni kell a népi vallásosságnak rögzítetlen és rögzíthetetlen formáival is. Az egyházban lelkipásztori szolgálatot teljesítő személyeknek pedig szakmai éleslátásra és empátiára van szüksége ahhoz, hogy a felvetődő kérdéseket a maguk helyén tudják kezelni.

Kató Szabolcs, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet (KPTI) oktatója, a kortárs vallástudományi és régészeti szakirodalom alapján vizsgálta a népi vallásosság kérdését. Rainer Albertz és Rüdiger Schmitt nemrég megjelent monográfiája (*Household and family religion in ancient Israel and the Levant*. Eisenbrauns 2012) alapján mutatott rá arra, hogy hol áll a mai vallástudományi kutatás a bibliai Izrael vallásosságát illetően. A szerzők számtalan adatot szintetizálnak, sorakoztatnak fel, amelyeket a mai teológiai képzésben nem lehet figyelmen kívül hagyni. Ezek az adatok nem csupán bevett, hagyományos ismeretelméleti rendszerek revíziójára készítetnek, hanem ugyanakkor arra a nyitottságra is, amellyel minden tudományos címszóra igényt tartó egyetemi képzésnek számolni kell.

Ez a bemutatott szakirodalom nemcsak a tematikai kapcsolat miatt került terítékre, hanem része annak a több tucat kortárs, jó minőségű teológiai szakirodalmi kötetnek, amelyet a KPTI könyvtára egy néhány éves közös projekt keretében vásárolhatott meg a svájci Hilfswerk der Evangelischen Kirchen Schweiz (HEKS) alapítvány támogatásával.

Kató Szabolcs

Lencsés Ákos

A tehetségnap keretében került sor a KPTI könyvtárban elérhető, a teológiai képzést és tudományos kutatást elősegítő magyar és idegen nyelvű teológiai szakirodalom bemutatására. A Magyar Tudományos Akadémia Elektronikus Információszolgáltatás (EISZ) nemzeti program közvetítésével az intézet könyvtárában 2017 óta elérhe-

tők jelentős, teológiai szakirodalmat is tömörítő digitális adatbázisok. Lencsés Ákos, az EISZ munkatársa a jelentősebb szakirodalmi gyűjteményeken végigvezette a résztvevőket prezentációjában, amelyek a KPTI belső hálózatáról bárki számára hozzáférhetők. Így a KPTI képzési rendszerén belül gyakorlatilag korlátozás nélkül olvasható az Osiris, a L'Harmattan, az Akadémiai, a Kronosz stb. kiadók összes könyve vagy a hatalmas terjedelmű anyagot összesítő Arcanum digitális adattár. (A részletekhez ld. <http://konyvtar.proteo.hu>). Emellett 2019 januárjától a KPTI hálózatáról elérhető az Ebsco Academic Search Complete adatbázis is, amely több mint 250 teológiai vonatkozású kortárs, idegen nyelvű szakfolyóirathoz enged hozzáférést.

A rendezvényen elsősorban a KPTI hallgatói és oktatói vettek részt. A beszélgetésekkel egybekötött előadásokat közös vacsora zárta.

Jegyzetek